

Clasificarea în interesul cititorilor

Costachi Agache
Biblioteca „G.T. Kirileanu” Neamț

Unul din scopurile principale ale bibliotecilor publice îl reprezintă accesul liber al utilizatorilor la informație. Realizarea de cataloage în format electronic a dus la creșterea vitezei de regăsire a informației, dar căutările după subiecte, domenii, anumite teme, etc. nu se pot realiza fără ajutorul personalului specializat din bibliotecă. Schema sistematică de clasificare, sub forma notației zecimale, întrebuițată pentru a reprezenta conținutul documentelor, nu este cunoscută de utilizatorii bibliotecii. Din acest motiv, în cadrul Bibliotecii Județene Neamț a început la sfârșitul anului 1999 constituirea bazei de date de subiecte și termeni tezaur.

Au fost introduse mai întâi în baza de date informațiile aflate în dosarele constituite pe domenii: literatură, economie, biologie, psihologie, sociologie, istorie, geografie etc. Aceste informații se referă la temele solicitate de utilizatori, cărțile care au în cuprins aceste teme și paginile la care se află temele respective. La începutul anului 2001 a fost introdus în această bază un index alfabetic CZU, ediția prescurtată, împreună cu clasificările corespunzătoare. În prezent, acest tezaur se actualizează astfel:

1. prin bibliografierea cărților din fondul bibliotecii, ținând cont, în primul rând, de temele cerute de utilizatori;
2. prin adăugarea la termenii aflați în baza de date, unde este cazul, de clasificări CZU;

Tezaurul se realizează utilizând următoarele reguli:

1. termenul, sau subiectul, se scrie la forma nearticulată, numărul singular, cu excepția unor sintagme, domenii sau cuvinte a căror formă uzuală rămâne neschimbată (ex. Finanțe publice, Comunicații, etc.);
2. evitarea omonimiilor se face folosind paranteze pentru stabilirea domeniului de activitate sau subiectului pe care îl tratează în cadrul aceluiași domeniu:
 - calculator (structură); calculator (programare); calculator (virusi);
 - melc (zoologie); melc (construcții de mașini);

3. problemele legate de sinonimie sunt rezolvate cu ajutorul cuvântului „vezi”

- atracție universală vezi Graviție
- stea căzătoare vezi Meteor

4. termenii sau subiectele care conțin sintagma „vezi și” au rolul de a face legătura cu alți termeni asemănători (înrușiți) ai aceluiași domeniu sau pot avea rol complementar pentru subiectul căutat:

- Grădinile Semiramidei vezi și Cele șapte minuni ale lumii;
- FoxPro vezi și Visual FoxPro;

Referințele critice și textele scrierilor literare aflate în bibliografia școlară al căror titlu nu este și titlu de carte, analiza stilistică a unei opere, referințele critice la o operă, viața unui scriitor cu date bibliografice, etc. pot fi găsite în baza de date astfel:

1. numele scriitorului, urmat în paranteză de titlul scrierii și litera „t” când este vorba de text

- Eminescu Mihai (Dintre sute de catarge)t

2. numele scriitorului, urmat în paranteză de titlul scrierii, pentru referințe critice la text

- Eminescu Mihai (Dintre sute de catarge)

3. numele scriitorului, urmat în paranteză de cuvântul „opera” – referințe critice la întreaga operă a scriitorului

- Eminescu Mihai (opera)

4. numele scriitorului, urmat în paranteză de cuvântul „viața” – viața scriitorului cu date bibliografice

- Eminescu Mihai (viața)

Programul pentru actualizarea bazei de date permite adăugarea de înregistrări noi, modificarea sau ștergerea celor aflate în bază. Adăugarea de înregistrări noi se face ținând cont de regulile de mai sus. Pentru termenii care au CZU, programul permite și adăugarea uneia sau mai multor clasificări.

Pentru a atașa un subiect la o carte, din baza de date carte se selectează titlul dorit, iar din baza de termeni subiectul, legătura între carte și subiect făcându-se prin apăsarea unei taste. După alegerea subiectului, bibliotecarul poate trece intervalul de pagini la care este tratată tema respectivă. Selecția se face alegând din baza de date unul sau mai mulți termeni, obținându-se, în final, lista titlurilor ce îndeplinesc condițiile cerute.

În cazul termenilor sinonimi care au în sintaxă cuvântul „vezi”, programul va face direct selecția, fără a mai fi necesar să alegem termenul sinonim. Ex.: dacă alegem subiectul „Atracție universală vezi Gravitatie” sau subiectul „Gravitatie” se obține aceeași listă de titluri.

Pentru termenii sau subiectele care conțin sintagma „vezi și”, calculatorul va selecta atât titlurile care se referă la termenul căutat inițial, cât și cele la care se face trimiterea. Ex.: pentru „FoxPro vezi și Visual FoxPro” se va obține o listă ce va conține cărțile care tratează limbajul de programare FoxPro, precum și cele care se referă la Visual FoxPro. Pentru termenii la care s-a introdus CZU, programul face căutarea după CZU, obținându-se o listă cu toate cărțile care au clasificarea corespunzătoare termenului dorit.

În cazul termenilor care au CZU, dar au fost atașați și la diferite titluri care au clasificări care diferă de cea corespunzătoare termenului căutat, programul va selecta din baza de date atât titlurile cu CZU-ul corespunzător, cât și pe cele cărora le-a fost atașat subiectul, la acestea din urmă având și intervalul de pagini între care este dezvoltat subiectul căutat. Ex.: referințele critice la poezia scriitorului Lucian Blaga vor putea fi găsite selectând subiectul „Lucian Blaga (poezia)”, după clasificarea 821.135.1.09-1 Blaga, L., cât și în diferite antologii de critică literară sau titluri care nu conțin această clasificare, dar le-a fost atașat subiectul amintit.

În prezent, cele aproximativ 19.000 de articole din baza de date au făcut ca selecția după subiecte să devină una dintre cele mai folosite în bibliotecă, fiind comparabilă cu selecțiile după autor, titlu sau orice cuvânt din titlu, subtitlu, cuprins. Pentru accesul de la distanță, consider că acest tip de căutare oferă singura posibilitate de a afla informații despre conținutul documentelor aflate în colecțiile unei biblioteci.

Classification in the Interest of the Readers

Abstract

There were some rules that have been used at „G.T. Kirileanu” Library – Neamț during the organization process:

- The term / subject is written in an inarticulately form, singular number; exceptions: some collocations (ex. Public Finances, Communications etc).
- Homonyms will be avoided; using parenthesis, we will be able to give more informations about the domain of activity our subject bellongs to. Ex. computer (structure), computer (to create programs), computer (virus).
- Concerning synonymy, the problems will be solved by using specific terms, such as „see”, that will send us to some related terms / subjects. Ex. FoxPro *see* Visual FoxPro

In the same time, TINLIB – a professional computer program – allows us to enrich the list of keywords, along with the inseration of new bibliographical recordings.

The database of „G.T. Kirileanu” Library is properly organized in this moment. It is used by a lot of readers and their number is growing permanently.